

Zapewnianie optymalnej opieki nad osobami cierpiącymi na chorobę zwyrodnieniową stawów i reumatoidalne zapalenie stawów na terenie Europy: zalecenia EUMUSC.NET

Zalecenia pomagające zapewnić wyższy standard opieki nad osobami cierpiącymi na chorobę zwyrodnieniową stawów i reumatoidalne zapalenie stawów poprzez zrozumienie ograniczeń i czynników wpływających na jakość świadczeń oraz przykłady dobrych praktyk.

Opis problemu

Choroby układu mięśniowo-szkieletowego występują powszechnie na terenie Europy. To najczęstsza przyczyna niepełnosprawności fizycznej. Wiążą się one z dużymi kosztami społecznymi i dużym ograniczeniem wydajności. Obciążenie chorobami we wszystkich krajach UE jest duże i stale rośnie. Dowodzi to różnic w standardzie opieki medycznej zapewnianej przez poszczególne kraje i braku umiejętności wprowadzenia działań dopasowanych do danej sytuacji. W związku z tym konieczne jest ograniczenie obciążenia.

Celem projektu EUMUSC.net jest podniesienie i ujednolicenie jakości opieki medycznej oraz umożliwienie dostępu do jednakowej opieki medycznej związanej z chorobami reumatycznymi i innymi chorobami układu mięśniowo-szkieletowego we wszystkich krajach członkowskich.

Punkt odniesienia - narzędzia do pomiaru wyników

Osiągnięcie celu, jakim jest ujednolicenie standardu opieki medycznej i dostęp do jednakowej opieki w krajach członkowskich, ma być możliwe dzięki opracowanym przez EUMUSC.net, obowiązującym w Europie standardom opieki nad osobami cierpiącymi na chorobę zwyrodnieniową stawów i reumatoidalne zapalenie stawów oraz zaopatrzeniu wszystkich krajów członkowskich w narzędzia do określania obciążenia chorobami układu mięśniowo-szkieletowego w danym kraju oraz skuteczności wprowadzania standardów opieki.

Narzędzia opracowane przez EUMUSC.net:

- narzędzie do oceny obciążenia chorobami układu mięśniowo-szkieletowego,
- standardy opieki, których mogą oczekiwać mieszkańcy,
- wskaźniki jakości opieki medycznej umożliwiające ocenę świadczeń zdrowotnych mających na celu zapewnienie tych standardów.

Ocena jest ważna, ponieważ umożliwi krajom członkowskim określenie swojej pozycji w stosunku do innych krajów i kwestii wymagających poprawy.

Korzystanie z narzędzi umożliwi krajom:

- dokładną ocenę obciążenia chorobami układu mięśniowo-szkieletowego,
- zrozumienie standardów opieki, których mogą oczekiwać ich mieszkańcy,
- ocenę jakości zapewnianej opieki medycznej w porównaniu z określonymi standardami,
- wyznaczenie celów związanych z poprawą świadczeń zdrowotnych,
- zidentyfikowanie przeszkód utrudniających realizację celów związanych ze świadczeniami zdrowotnymi,
- ocenę postępów na drodze do jednolitej opieki poprzez porównanie z modelem dobrych praktyk UE.

Zalecenia koncentrują się na ocenie, porównaniach, celach, poprawie i ujednocianiu:

1. Rozpoczęcie oceny
2. Porównanie
3. Wyznaczenie celów
4. Działania na rzecz poprawy
5. Dążenie do jednolitych standardów

Zalecenie nr 1 - Rozpoczęcie oceny

Narzędzie do oceny

Zrozumienie chorób układu mięśniowo-szkieletowego jest niemożliwe bez zrozumienia ich wpływu. W ramach projektu EUMUSC.net opracowano zestaw podstawowych wskaźników w postaci narzędzia, które może być wykorzystywane do oceny następujących kwestii:

- zapadalność i częstość występowania
 - ból mięśniowo-szkieletowy ograniczający aktywność
 - ból okolicy lędźwiowej
 - ból odcinka szyjnego
 - reumatoidalne zapalenie stawów
 - choroba zwyrodnieniowa (stawu biodrowego, stawu kolanowego, stawów ręki)
 - osteoporoza
 - złamanie szyjki kości udowej
- korzystanie z usług medycznych
 - zabieg artroplastyki stawu biodrowego
 - zabieg artroplastyki stawu kolanowego
 - wizyty u lekarza pierwszego kontaktu związane z chorobami układu mięśniowo-szkieletowego
- zasoby ludzkie
 - lekarze pierwszego kontaktu
 - specjaliści reumatolodzy
 - chirurdzy ortopedzi
- jakość życia warunkowana stanem zdrowia
- utrata pracy na skutek chorób układu mięśniowo-szkieletowego (trwała, tymczasowa)
- współchorobowość
 - otyłość
- stan zdrowia populacji

Standardy i wskaźniki jakości opieki medycznej

Do zrozumienia jakości zapewnianej opieki medycznej konieczne jest zrozumienie standardów opieki, których powinni oczekiwać mieszkańcy, oraz możliwość oceny, w jakim stopniu placówki służby zdrowia spełniają te standardy. W ramach projektu EUMUSC.net przeanalizowano standardy opieki medycznej dla krajów europejskich i opracowano wskaźniki jakości opieki medycznej, które można wykorzystać do oceny jakości świadczeń zdrowotnych pod kątem zgodności ze standardami. Wskaźniki jakości opieki medycznej służą do oceny następujących czynników:

- proces uzyskiwania i realizacji skierowań,
- proces udzielania konsultacji,
- ocena wizyt kontrolnych,
- ocena choroby i jej wpływu na jakość życia i udział w rynku pracy,
- proces dokumentacji,
- porady dotyczące samopomocy,

- plany leczenia,
- leczenie farmakologiczne,
- bezpieczeństwo (niepożądane działanie leków, badanie przesiewowe pod kątem gruźlicy),
- optymalizacja leczenia choroby,
- standardowa ocena choroby,
- terapia ruchowa,
- ocena wykorzystania urządzeń wspomagających,
- profesjonalna edukacja.

Zalecenie nr 1 EUMUSC.net mówi o tym, że każdy kraj członkowski powinien korzystać z narzędzia do oceny wpływu chorób układu mięśniowo-szkieletowego i wprowadzić standardy opieki medycznej, a także zachęca do korzystania ze wskaźników jakości opieki medycznej umożliwiających ocenę jakości świadczeń zdrowotnych.

W trakcie oceny uwzględniane są dokumenty, względy praktyczne i dopasowanie do danych okoliczności. Przyjęcie jednakowych standardów i wskaźników opieki medycznej we wszystkich krajach UE umożliwi rzeczywiste porównanie sytuacji w poszczególnych krajach, a w przyszłości wprowadzenie jednolitej opieki medycznej.

Zalecenie nr 2 - Porównanie

Ocena na podstawie standardów stosowanych w danej społeczności umożliwia porównanie miejscowych danych dotyczących wydajności z podobnymi danymi z innych krajów lub regionów. Na przykład dane dotyczące wpływu chorób układu mięśniowo-szkieletowego można porównać z takimi danymi dla innych krajów lub średnią dla UE. Przedstawianie poszczególnych wartości na osobę pozwoli porównywać np. liczbę pracowników służby zdrowia zatrudnionych w danych kraju w odniesieniu do innych krajów o podobnej częstotliwości występowania chorób układu mięśniowo-szkieletowego oraz do średniej UE. Określenie punktów odniesienia związanych z zapewnianiem poszczególnych świadczeń zdrowotnych umożliwi porównanie danych między krajami członkowskimi, jak i w obrębie jednego kraju.

W ramach projektu EUMUSC.net przeprowadzono szczegółową analizę wpływu chorób układu mięśniowo-szkieletowego w poszczególnych krajach członkowskich. Narzędzie do oceny umożliwia porównanie miejscowych danych z wynikami analizy EUMUSC.

Ponadto w ramach projektu EUMUSC.net przygotowano analizę przypadku dobrych praktyk związanych z zapewnianiem opieki medycznej. Można ją wykorzystać jako punkt odniesienia dla porównań wyników uzyskanych w poszczególnych krajach członkowskich.

Zalecenie nr 2 EUMUSC.net mówi o tym, że każdy kraj członkowski powinien analizować zebrane dane dotyczące wpływu chorób układu mięśniowo-szkieletowego i zapewniania opieki medycznej, a także porównywać je z podobnymi danymi zebranymi w ramach projektu EUMUSC.net dla innych krajów członkowskich oraz średniej UE.

Zrozumienie znaczenia poszczególnych kwestii związanych z chorobami układu mięśniowo-szkieletowego w danej populacji w odniesieniu do standardów ma duży wpływ na wyznaczanie odpowiednich celów.

Każdy kraj członkowski powinien zachęcać placówki służby zdrowia do sprawdzania własnej zgodności z ustalonymi standardami opieki medycznej.

Zalecenie nr 3 - Wyznaczanie celów

Wszystkie podmioty objęte programem powinny wyznaczać cele. Do podmiotów objętych programem należą osoby zagrożone zachorowaniem na choroby układu mięśniowo-szkieletowego, pacjenci, placówki opieki medycznej i społecznej, pracodawcy oraz krajowe i europejskie organizacje polityczne.

Wyznaczanie celów pozwoli nadać kierunek działaniom związanym z opieką medyczną. Pozwoli to poprawić zdrowie układu mięśniowo-szkieletowego i umożliwi ocenę dążenia do jednolitej opieki zdrowotnej.

Zalecane jest, aby każdy kraj uczestniczący w projekcie EUMUSC.net wyznaczał główne cele związane z poprawą zdrowia układu mięśniowo-szkieletowego podzielone na mierzalne cele pośrednie.

Główne cele muszą być konkretne, mierzalne i możliwe do osiągnięcia, a ponadto powinny odzwierciedlać potrzeby i kwestie priorytetowe związane z rzeczywistością i potencjalną populacją osób cierpiących na choroby układu mięśniowo-szkieletowego. Można je ocenić na podstawie analizy wspomnianej w zaleceniu nr 2, co pozwoli określić, w przypadku których chorób obciążenie jest największe, oraz zrozumieć, w związku z którymi kwestiami poprawa wyników, postępowania i leczenia jest najbardziej potrzebna. Na podstawie wyników uzyskanych w ramach projektu EUMUSC.net zalecane jest, aby cele:

- były adekwatne do bieżącego obciążenia chorobami układu mięśniowo-szkieletowego,
- uwzględniały wczesny dostęp do ujednoczonej opieki zdrowotnej i leczenia, w tym informacji na temat samopomocy,
- umożliwiały dostęp do wystarczających zasobów, szczególnie odpowiednio wyszkolonych pracowników służby zdrowia oraz możliwości korzystania z odpowiednich zabiegów,
- wspierały zdrowy styl życia poprzez publiczne programy promocji zdrowia,
- pomagały pacjentom i specjalistom uzyskać dostęp do rzetelnych informacji,
- wspierały badania mające na celu poprawę stanu wiedzy na temat przyczyn chorób układu mięśniowo-szkieletowego,
- wprowadzały i zapewniały stałe stosowanie standardowych procedur zbierania danych we wszystkich krajach członkowskich.

Bogata lista celów znajduje się na stronie *The European Action Towards Better Musculoskeletal Health* (europejska akcja na rzecz poprawy zdrowia układu mięśniowo-szkieletowego) pod adresem http://www.boneandjointdecade.org/european_action. Na podstawie listy można wywnioskować, że cele powinny być oparte na wspólnych zaleceniach, dzięki którym możliwe będą utrzymanie i poprawa zdrowia układu mięśniowo-szkieletowego niezależnie od okoliczności. Ponadto wyznaczając cele, należy uwzględnić zarówno możliwe konkretne działania, jak i wymagania pacjentów, opiekunów, przedstawicieli pacjentów i placówek służby zdrowia.

Zalecenie nr 3 EUMUSC.net mówi o tym, że placówki służby zdrowia i decydenci powinni wyznaczać cele związane z poprawą zdrowia układu mięśniowo-szkieletowego i dbać o jednolitość opieki medycznej.

Realizowane we wszystkich krajach członkowskich cele koncentrujące się na wprowadzaniu standardów opieki medycznej i dostarczaniu zasobów dopasowanych do częstości występowania chorób układu mięśniowo-szkieletowego pomogą poprawić zdrowie układu mięśniowo-szkieletowego i ujednolicić opiekę medyczną oferowaną w krajach członkowskich.

Zalecenie nr 4 - Działania na rzecz poprawy

Poprawa opieki reumatologicznej będzie możliwa dzięki opracowywaniu ogólnodostępnych usług wpisujących się w realizację wyznaczonych wcześniej celów.

Z poprawą zdrowia układu mięśniowo-szkieletowego wiązą się zarówno czynniki wspomagające, jak i przeszkody.

Czynniki wspomagające to m.in.:

- spójna strategia organizacji opieki medycznej obejmująca działania związane z czynnikami wpływającymi na rozwój chorób układu mięśniowo-szkieletowego,
- uwzględnienie chorób układu mięśniowo-szkieletowego w programach politycznych na wszystkich szczeblach,
- uznanie znaczenia zdrowia układu mięśniowo-szkieletowego i traktowanie dostępności odpowiednich zasobów jako kwestii priorytetowej,
- traktowanie jako kwestii priorytetowej badań mających na celu określenie przyczyn chorób układu mięśniowo-szkieletowego oraz ich wpływu,
- opracowanie polityki państwowej obejmującej dbałość o zdrowy tryb życia i uwzględniającej inne przewlekłe choroby związane z tymi samymi czynnikami ryzyka,
- wprowadzenie w całej Europie standardowych procedur zbierania i analizowania danych w celu monitorowania czynników wpływających na występowanie chorób układu mięśniowo-szkieletowego, ich oddziaływanie i leczenie.

Przeszkody to m.in.:

- brak wiedzy na temat częstości występowania chorób układu mięśniowo-szkieletowego w danej populacji,
- brak wiedzy wśród opinii publicznej, pracowników służby zdrowia i decydentów,
- kosztowne i nieskuteczne zasoby,
- brak osób chcących wprowadzać zmiany na różnych poziomach: politycznym, pracowników służby zdrowia, pracodawców, pacjentów i opinii publicznej,
- brak celów lub strategii.

Zalecenie nr 4 EUMUSC.net mówi o tym, że należy identyfikować przeszkody i czynniki wspomagające realizację celów związanych z poprawą zdrowia układu mięśniowo-szkieletowego oraz opracowywać konkretne plany działania w celu ograniczenia lub wyeliminowania przeszkód.

Zalecane jest, aby najpierw przeprowadzić miejscową analizę pod kątem przeszkód wymienionych przez EUMUSC.net oraz czynników wspomagających pozwalających przezwyciężyć przeszkody. Na tej podstawie można opracować odpowiedni plan działania na rzecz poprawy zdrowia układu mięśniowo-szkieletowego.

Zalecenie nr 5 - Dążenie do jednolitych standardów

W UE opracowano już zalecenia dotyczące zapobiegania chorobom układu mięśniowo-szkieletowego oraz ich leczenia, jednak nie są one wszędzie wprowadzane w jednakowym zakresie.

W różnych europejskich krajach przeprowadzono badania na temat stosowanych metod postępowania w przypadku chorób układu mięśniowo-szkieletowego, które dowiodły różnic wpływających na niejednolity ogólny stan zdrowia.

Badania wykazały, że w różnych krajach osoby cierpiące na choroby układu mięśniowo-szkieletowego i lekarze podchodzą do zagadnień związanych z chorobami reumatycznymi i układu mięśniowo-szkieletowego w różny sposób.

Zalecenia opracowane w ramach projektu EUMUSC.net mają na celu podniesienie i ujednoczenie jakości opieki medycznej oraz umożliwienie dostępu do jednakowej opieki medycznej związanej z chorobami reumatycznymi i innymi chorobami układu mięśniowo-szkieletowego we wszystkich krajach członkowskich.

Jednolitość opieki medycznej można osiągnąć również poprzez wprowadzenie wspólnych praktyk związanych z opieką, wspólnych sposobów oceny jakości opieki medycznej oraz przyjęcie wspólnych dla całej UE celów związanych z pokonywaniem przeszkód i jak najlepszym wykorzystywaniem czynników wspomagających wprowadzanie standardów. Pozwoli to skutecznie zapobiegać tym chorobom i leczyć je we wszystkich krajach członkowskich. U podstaw takich działań leży zbieranie i analiza danych pozwalających określić obciążenie poszczególnych osób i społeczeństw chorobami układu mięśniowo-szkieletowego.

Zalecenie nr 5 EUMUSC.net mówi o tym, że wszystkie kraje członkowskie powinny dążyć do ujednoczenia opieki medycznej poprzez wprowadzanie standardów opracowanych w ramach EUMUSC.net, stosowanie wskaźników jakości opieki medycznej i narzędzi do oceny oraz wykorzystywanie czynników wspomagających. Głównym celem jest zapewnienie jednakowej opieki reumatologicznej w całej Europie.

eumusc.net to sieć informacyjno-badawcza promująca spójną europejską strategię dążenia do zapewnienia optymalnego zdrowia układu mięśniowo-szkieletowego. Zajmuje się zagadnieniami związanymi z zapobieganiem i leczeniem chorób układu mięśniowo-szkieletowego, które w większości krajów UE nie są traktowane priorytetowo, a ich poziom nie jest porównywalny. Projekt koncentruje się na dostarczaniu informacji na temat zdrowia układu mięśniowo-szkieletowego i ujednoczaniu opieki medycznej związanej z chorobami reumatycznymi i chorobami układu mięśniowo-szkieletowego.

Realizacja trzyletniego projektu rozpoczęła się w lutym 2010 roku przy wsparciu Wspólnot Europejskich (program działań wspólnotowych w dziedzinie zdrowia 2008–2013). W projekcie biorą udział różne instytucje, badacze i osoby z 22 organizacji i 17 krajów działających w ramach lub współpracujących z EULAR.

eumusc.net: tworzenie internetowego źródła informacji umożliwiającego poprawę zdrowia układu mięśniowo-szkieletowego w Europie www.eumusc.net

Executive
Agency for
Health and
Consumers

Oświadczenie

Agencja Wykonawcza ds. Zdrowia i Konsumentów nie ponosi odpowiedzialności w związku z korzystaniem z informacji zawartych w niniejszej publikacji.